

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Баранова Сергія Олексійовича
на дисертацію Купцова Максима Володимировича «Адміністративно-правове
регулювання публічних закупівель в Україні та державах Європейського
союзу: компаративний аспект», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»**

Дослідження М.В. Купцова присвячене актуальній проблемі сьогодишньої правової науки і практики.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що після прийняття у 2016 році нового Закону України «Про публічні закупівлі» останній з моменту набуття чинності змінювався більше ніж 30-ма законами, зміни мали місце у більшості його положень. Разом з цим законом одночасно застосовується постанова КМУ від 12 жовтня 2022 року № 1178, якою затверджені особливості здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування. За неповних три роки, протягом 2022-2024 років вказана постанова КМУ вже змінювалася 25-ма правками. Чисельні зміни законодавства свідчать про активний розвиток інституту публічних закупівель, їх важливість в економічній, господарській діяльності держави.

Саме відсутність належних пропозицій адміністративно-правового регулювання публічних закупівель в Україні з урахуванням досвіду країн ЄС з метою усунення певних причин та умов вчинення порушень у сфері публічних закупівель та необхідністю втілення пропозицій обґрунтовується своєчасність, актуальність, а також наукове та практичне значення дисертаційного дослідження.

Актуальність теми дослідження також пояснюється тим, що в теперішній час, проблема публічних закупівель постійно привертає до себе увагу не тільки

науковців, осіб, які приймають участь в публічних закупівлях, але й широкі кола громадськості. Це пояснюється тим, що набувають публічного розголосу та резонансу факти очевидного завищення цін на товари, роботи та послуги, які надаються замовникам переможцями тендерів, що тягне за собою збільшення витрат з відповідних бюджетів, незаконне збагачення окремих осіб. Вказані негативні факти періодично з'являються у публікаціях мас-медіа, що викликає справедливе обурення громадськості.

Умовами, які сприяють здійсненню порушень у вказаній сфері є саме окремі недоліки адміністративно-правового регулювання публічних закупівель. Вказане в свою чергу негативно впливає на розбудову демократичної, правової держави. Вдосконалення інституту публічних закупівель особливо актуально в період триваючої широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України.

Автором у дослідженні було доведено необхідність перегляду процедури публічних закупівель, яка регулюється адміністративно-правовими нормами, що містяться у законах та підзаконних нормативно-правових актах, на підставі яких відбуваються правовідносини у сфері публічних закупівель.

Одними з напрямків для вдосконалення адміністративно-правової регламентації публічних закупівель є встановлення причин та умов, які викликають зловживання та сприяють їм у сфері публічних закупівель.

В свою чергу, потребують імплементації в національне законодавство України окремі положення з адміністративно-правового регулювання публічних закупівель, які застосовуються в країнах ЄС, наприклад, збільшення терміну подачі пропозицій, необхідність визначення штатної чисельності комісій установами-замовниками у складі щонайменше трьох осіб або п'яти осіб тощо.

Саме відсутність належного адміністративно-правового регулювання публічних закупівель в Україні викликає чисельні порушення вказаних закупівель в Україні, зловживання у вказаній сфері з боку посадових осіб, що знижує довіру

до України з боку міжнародних партнерів, у тому числі щодо подальшого надання допомоги Україні. Наведене, підтверджує обґрунтованість, своєчасність, актуальність, а також наукове та практичне значення дисертаційного дослідження.

Дисертація М.В. Купцова виконана відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020, Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015), Стратегії боротьби з організованою злочинністю (розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 року № 1126); Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), відповідно до розділу 3 Основних наукових напрямів та найважливіших проблем фундаментальних досліджень у галузі природничих, технічних, суспільних і гуманітарних наук Національної академії наук України на 2019-2023 роки, затверджених Постановою Президії НАН України від 30.01.2019 № 30, Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454).

Роботу виконано в межах науково-дослідної теми Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів в державі» (номер державної реєстрації 0123U103538), та загально-кафедральної теми кафедри адміністративно-правових дисциплін: «Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами» (номер державної реєстрації 0121U109272). Обраний напрям відповідає Тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 року № 454.

Тема дисертації затверджена на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ 26 вересня 2023 року, протокол № 2.

Належний ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечуються продуманим використанням загальнонаукових методів пізнання (історико-правового, статистичного, порівняльно-правового, соціологічного, системно-структурного, емпіричного), що дало змогу автору досягнути визначеної мети.

Аналіз змісту дисертації та публікацій М.В. Купцова дають підстави для позитивної оцінки наукових розробок здобувача. Робота містить всі необхідні для такого дослідження компоненти – критичний аналіз досягнень попередніх дослідників цієї та суміжних проблем, увагу до зарубіжного досвіду, узагальнення емпіричних даних, належну апробацію результатів дослідження. Обсяг опрацьованих дисертантом матеріалів свідчить, що дисертант провів дослідження обраної теми на високому науковому та методичному рівні, що дало змогу сформулювати самостійні та оригінальні висновки і пропозиції, які виносяться на захист.

Більшість положень наукової новизни дисертації М.В. Купцова дозволяє констатувати, що в рамках проведеного дослідження автору вдалося отримати результати, які є новими та носять як теоретичний, так і практичний інтерес.

Структура дисертації є логічно побудованою, зумовленою поставленими метою та завданнями дослідження, його об'єктом і предметом, відповідає логіці наукового пошуку. Об'єкт та предмет дисертації відповідають заявленій темі і свідчать про правильність обраних автором методологічних підходів до розкриття проблем, що винесені у назву роботи. Структура плану роботи та послідовність його викладення також відповідає темі дослідження й у повній мірі розкриває її зміст.

Автор вірно визначив мету та завдання дослідження, обґрунтував наукову новизну отриманих результатів. Мета дослідження полягала в комплексному науковому аналізі проблем, пов'язаних із адміністративно-правовим регулюванням публічних закупівель в Україні та державах Європейського Союзу

та формулювання на його основі науково обґрунтованих практичних і методичних рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства із публічних закупівель і практики його застосування.

Для досягнення означеної мети автором були поставлені наступні дослідницькі завдання: встановити генезис інституту публічних закупівель в Україні; розкрити поняття та сутність публічних закупівель; розглянути складові елементи механізму адміністративно-правового регулювання публічних закупівель; розглянути адміністративно-правові норми, юридичні факти, правовідносини у сфері публічних закупівель; розглянути акти реалізації права, як результат адміністративно-правових відносин (правовідносин) у сфері публічних закупівель; дослідити досвід держав ЄС щодо здійснення публічних закупівель; запропонувати напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання публічних закупівель в Україні; запропонувати зміни та доповнення до законодавства для вдосконалення функціонування інституту публічних закупівель.

Об'єктом дослідження автором вірно визначені адміністративно-правові правовідносини, що виникають у зв'язку з адміністративно-правовим регулюванням публічних закупівель в Україні та державах Європейського Союзу.

Слід вказати, що науковою новизною відзначаються наступні положення: *вперше:*

- з урахуванням міжнародного досвіду було запропоновано внести в КУпАП правову норму, в якій б містився перелік суб'єктів адміністративної відповідальності осіб, причетних до здійснення закупівель, а саме: керівника замовника, службових (посадових) осіб замовника, уповноважених осіб замовника, працівників замовника, що були залучені для підготовки тендерної документації та/або оголошення про проведення закупівлі, проведення закупівлі;

- було обґрунтовано, що порядок звільнення службової (посадової) особи замовника та/або уповноваженої особи замовника від притягнення до

адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері закупівель, у разі усунення порушень замовником відповідно до висновку, що визначено у ч. 9 ст. 8 ЗУ «Про публічні закупівлі», протирічить положенням ст. 22 «Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення» КУпАП.

Удосконалено: зміст генезису інституту публічних закупівель в Україні та визначені його періоди; зміст процедури публічних закупівель, яка регулюється адміністративно-правовими нормами, що містяться у законах та підзаконних нормативно-правових актах, на підставі яких відбуваються правовідносини у сфері публічних закупівель.

Дістало подальшого розвитку: визначення поняття публічних закупівель, визначення та зміст механізму адміністративно-правового регулювання публічних закупівель; сутність актів реалізації права, як наслідку адміністративно-правових відносин (правовідносин) у сфері публічних закупівель, що виражаються в діях по дотриманню правових норм, виконанню правових розпоряджень і реалізації прав та обов'язків у сфері публічних закупівель; напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання публічних закупівель в Україні.

Слід наголосити, що викладені наукові положення, висновки та рекомендації достатньою мірою обґрунтовані, логічно витікають з детального аналізу досліджуваного явища.

Відмічаючи позитивні аспекти дисертації, вважаємо за доцільне зауважити: по - перше, що під час розкриття змісту предмету дослідження доречним було б більш детально надати характеристику правовідносин у сфері публічних закупівель та їх складових елементів, а також проведення самої тендерної процедури .

По - друге, при визначенні складових частин адміністративно-правового механізму публічних закупівель автору слід було до нього включати такі елементи

як - принципи та методи правового врегулювання, види юридичної відповідальності учасників публічних закупівель.

Разом із тим, слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивне враження від роботи.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.
Дисертація М.В. Купцова подана у вигляді спеціально підготовленої кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису, виконана здобувачем особисто. Дисертація містить наукові положення, нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, що має істотне значення для теорії і практики адміністративного права, підтверджується актами впровадження зазначених результатів у наукову діяльність, освітній процес та практичну діяльність, а також свідчити про особистий внесок здобувача в науку та характеризується єдністю змісту.

Основні наукові результати дисертації відображено в 10 наукових публікаціях, серед яких 5 наукових статей, опубліковані в юридичних фахових виданнях України, затверджених наказом МОН України, 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях, з яких 3 – міжнародні.

У списку використаних джерел дисертації містяться посилання на всі наукові публікації автора. Ознайомлення із зазначеними науковими публікаціями М.В. Купцова дає підстави щодо їх зарахування за темою дисертації. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Отримані автором висновки є науково обґрунтованими і в своїй сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що сприяє подальшому удосконаленню теорії і практики використання інституту публічних закупівель в Україні.

Таким чином, викладене вище дозволяє вважати, що дисертація М.В. Купцова на тему «Адміністративно-правове регулювання публічних закупівель в Україні та державах Європейського союзу: компаративний аспект» є завершеним

самостійним дослідженням, яке відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, має наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів, відповідає спеціальності 081 «Право», а її автор Купцов Максим Володимирович, на підставі прилюдного захисту, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право».

**Доцент кафедри адміністративно-правових
дисциплін Інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент**

С.О. Баранов